
[2023-22-RE](#)

Causa 2023-22-RE

(Felisberto Da Graça c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 163-2023. Recurs d'empara

Aute del 18 de maig del 2023

BOPA núm. 71, del 31 de maig del 2023

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 6 d'abril del 2023, per la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 30 de gener del 2023, dictat pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 17 de març del mateix any, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a obtenir una resolució judicial motivada i fonamentada en Dret, congruent, no arbitrària i que no produeixi indefensió efectiva, i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades, que s'adoptin les mesures per restaurar el seu dret fonamental a la jurisdicció vulnerat, d'acord amb allò que preveu l'article 92.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, i que es declari la responsabilitat del poder judicial de l'Estat per l'error comès;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. La Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça va interposar una querella criminal contra la Sra. Judith Pallarés Cortés, ministra d'Afers Socials, Joventut i Igualtat, com a autora responsable d'un presumpte delicte de fals testimoniatge.

1.2. El 30 de gener del 2023, el Tribunal de Corts va dictar un aute mitjançant el qual decidia no admetre a tràmit aquesta querella i arxivar les actuacions com a Diligències Indeterminades, sense fer un pronunciament especial sobre les despeses processals.

1.3. La representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça va formular un recurs d'apel·lació, i, el 17 de març del 2023, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute que desestimava aquest recurs i confirmava íntegrament la resolució de la primera instància, imposant a la part apel·lant les despeses processals causades.

1.4. El 6 d'abril del 2023, la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 30 de gener del 2023, dictat pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 17 de març del mateix any, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a obtenir una resolució judicial motivada i fonamentada en Dret, congruent, no arbitrària i que no produeixi indefensió efectiva, i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- En primer lloc, la recurrent retreu al Tribunal de Corts haver motivat de manera insuficient els motius pels quals és procedent inadmetre a tràmit la seva querella, concretament, es queixa que el Tribunal de Corts només va emprar dos únics considerants per fonamentar aquesta inadmissió.
- Exposa que ha aprofundit en el delictes de fals testimoni per justificar degudament la seva imposició i la resposta del Tribunal de Corts hagués merescut la mateixa dedicació. Conclou que l'anàlisi dels fets objecte de la querella és a bastament insuficient i manca de fonamentació jurídica, motiu pel qual s'ha vulnerat el seu dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret.
- Pel que fa al fons, discrepa de la conclusió a la qual arriba la jurisdicció ordinària i considera que la testimoni va alterar la veritat de manera conscient en les seves declaracions sobre aspectes essencials que afectaven el judici.
- Així retreu a la testimoni haver declarat que no la coneixia, quan és evident que sí que l'havia de conèixer per la seva funció, ja que ella era víctima d'assetjament; també retreu que si bé la jurisdicció ordinària posa en relleu que la testimoni declarés que no recordava ben bé les paraules que ella hauria dit, prou que després va precisar alguna cosa més com: "*et posaré en evidència*" i "*ja veuràs*".
- Al·lega que aquesta declaració ha estat tinguda en compte en el procediment penal en què la testimoni va haver de declarar. No obstant això, reitera que no podia haver sentit res, perquè estava molt allunyada i hi havia massa soroll.
- Retreu al magistrat ponent no haver investigat aquesta qüestió, segons el seu parer, és un cas bastant clar de passivitat inconstitucional o d'inconstitucionalitat per omissió; de fet, aquest magistrat ni tan sols es pronuncia respecte d'aquesta qüestió.
- Per tant, reitera que s'ha vulnerat el seu dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret d'acord

amb el cànon de constitucionalitat establert pel Tribunal Constitucional en la seva jurisprudència constant.

- Per acabar, demanda al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades, que s'adoptin les mesures per restaurar el seu dret fonamental a la jurisdicció vulnerat, d'acord amb allò que preveu l'article 92.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, i que es declari la responsabilitat del poder judicial de l'Estat per l'error comès.

2.2. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- En primer lloc, la Sala Penal discrepa de l'al·legació de la recurrent d'acord amb la qual la decisió del Tribunal de Corts no estaria suficientment fonamentada, atès el nombre de considerants. La Sala Penal posa en relleu que aquest no és el barem mitjançant el qual s'ha de valorar la fonamentació de les decisions judicials, sinó que allò indispensable és que es doni resposta a totes les qüestions plantejades de manera suficient encara que sigui breument.

- Seguidament, recorda que l'article 418.1 del Codi penal disposa que *"El que testifiqui sabent que manca substancialment a la veritat, o amb menyspreu temerari a la mateixa, en un procediment judicial ha de ser castigat amb pena de presó de tres mesos a tres anys i en la seva meitat superior quan es tracti d'un procediment penal"*.

- I constata que la testimoni va dir en la seva declaració davant la batlle instructora respecte de les paraules de la querellant *"No recordar ben bé lo que va dir"*, ja que la testimoni va exposar únicament allò que creia recordar d'aquell dia, no podent derivar-se d'aquella declaració elements suficients per poder constituir el tipus del delictes de testimoni fals, tipificat a l'article 418.1 esmentat.

- Per tant, atès que l'article 39 del Codi de procediment penal permet rebutjar una querella quan els fets no siguin constitutius de delictes, en el sentit que tal com apareguin redactats no siguin susceptibles de ser subsumits en cap precepte penal, perquè no està justificada l'obertura d'un procés penal per comprovar uns fets que, cas de ser acreditats, no serien constitutius de delictes en cap cas, la Sala Penal desestima el recurs d'apel·lació de la recurrent i confirma la decisió del Tribunal de Corts.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Des d'una perspectiva formal, el recurs d'empara objecte d'aquesta causa compleix tots els pressupòsits i requisits exigits per la Llei. S'interposa, segons l'article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional contra una resolució judicial ferma -encara que sigui un aute- de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia que va desestimar el recurs d'apel·lació presentat contra un aute del Tribunal de Corts que no va admetre a tràmit la querella formulada per l'aquí recurrent en un procediment contra aforats, tramitat d'acord amb els articles 53.3 i 74 de la Constitució, 55 de la Llei qualificada de la Justícia, i, 3.4 del Codi de procediment penal. El recurs d'empara està interposat dins del termini fixat per la Llei. La part recurrent està legitimada conforme a l'article 87 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, en haver estat part en el procediment davant la jurisdicció ordinària. I el seu escrit, amb correcta postulació, compleix totes les exigències de l'article 36 de la

mateixa Llei qualificada.

3.2. No obstant les anteriors consideracions, el règim jurídic de tots els procediments i processos constitucionals i, per tant, també del recurs d'empara, disposa, en l'article 37.2 de la Llei qualificada, que en el tràmit d'admissió, el Tribunal haurà de declarar la inadmissibilitat de la demanda, si aprecia "*falta manifesta de contingut constitucional de la infracció denunciada*". Cal examinar, doncs, *in limine litis*, la concurrència o no d'aquesta causa d'inadmissibilitat.

3.3. La demanda d'empara al·lega substancialment la vulneració del dret a la jurisdicció de l'article 10 de la Constitució en la seva expressió del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret. Les altres al·legacions -dret a la defensa i responsabilitat de l'Estat- no troben encaix en aquest recurs, ja que respecte de la primera no hi ha cap element de fet que doni base a establir que la part recurrent no hagi disposat de l'assistència d'un lletrat i que aquest s'hagi vist limitat en l'exercici formal de la seva actuació; i pel que fa a la segona, aquest no és el procediment adequat, ja que si bé l'article 92 de la Constitució estableix que "*l'Estat repararà els danys originats per error judicial o pel funcionament anormal de l'Administració de Justícia*", segons l'article 10 de la Llei qualificada de la Justícia, el seu règim material i processal no permet utilitzar aquesta via en la qual es formula.

3.4. Com ha reiterat sovint aquest Tribunal Constitucional, darrerament en l'aute del 17 d'abril del 2023 (causa 2023-14-RE) el dret a la jurisdicció integra en el seu contingut diverses manifestacions o diversos vessants, alguns explicitats en el mateix article 10 de la Constitució i d'altres no. Bàsicament per allò que aquí i ara interessa, el dret a l'accés a la jurisdicció, el dret a la tramitació d'un procés que respecti tots els drets fonamentals i el dret a obtenir una resolució fonamentada jurídicament que li posi fi. Si no es permet l'accés a la jurisdicció, la protecció resulta inexistente. Si la resolució recorreguda no es troba degudament fonamentada, la protecció jurisdiccional no és efectiva. La motivació de les resolucions té diferents finalitats i no pot considerar-se complida amb la mera emissió de la declaració de voluntat decisòria, en un o altre sentit. Aquesta ha d'anar precedida per l'argumentació que la fonamenti. No cal que s'estengui amb detall a tots els arguments exposats per les parts, ni que sigui exhaustiva o extensa. Pot efectuar-se també per remissió a una altra en la qual hi hagi la motivació que el jutgador assumeix com a pròpia. La raó profunda de l'argumentació és no causar indefensió. I, en línia de principi, el dret a la jurisdicció no implica l'encert de la resolució i, per tant, llevat de casos extraordinaris, el Tribunal Constitucional no pot intervenir quant al contingut jurídic de la fonamentació, perquè la selecció, la determinació, la interpretació i l'aplicació de la legislació corresponen als òrgans de la jurisdicció ordinària i aquest Tribunal no constitueix una tercera instància, ni un tribunal de cassació, ni un tribunal suprem.

3.5. Efectuant aplicació d'aquesta doctrina al cas sotmès al judici d'aquest Tribunal, és evident que la part recurrent ha tingut l'oportunitat de tenir accés a la jurisdicció. Les seves peticions han estat objecte de decisió per part del Tribunal de Corts (aute del 30 de gener del 2023), i, per part de la Sala Penal (aute del 17 de març del 2023). Les dues resolucions tenen un raonament concordant i ben fonamentat en Dret. La Sala Penal després de rebutjar l'argument de la part apel·lant en relació amb el criteri quantitatiu -el nombre de "*Considerants*"- del raonament del Tribunal de Corts, recull i fa seu el criteri general segons el qual la fonamentació d'una decisió no cal que sigui extensa o exhaustiva, sinó que n'hi ha prou amb que sigui suficient encara que sigui concisa i breu. Reprodueix l'article 418 del Codi penal i argumenta que la declaració com a testimoni de la persona querellada es va limitar a allò que creia recordar, de manera que el seu testimoniatge en cap cas podia considerar-se que manqués substancialment a la veritat, que és allò que constitueix el tipus delictiu.

3.6. Implícitament, doncs, la Sala Penal fa seva l'argumentació del Tribunal de Corts. Aquest va acarar els fets de la querella amb el text de la declaració en el seu dia prestada per la querellada, els

va comparar en els seus més petits detalls, va analitzar el tipus delictiu sobre el qual se sustentava la querella, va comentar la seva naturalesa i va examinar si els fets resultant de l'acarament eren susceptibles de subsumció en el contingut de la tipicitat denunciada, arribant a una conclusió negativa que va determinar la inadmissió a tràmit de la querella. La fonamentació de la decisió del Tribunal de Corts és, doncs, lògica i coherent i està ben fonamentada en Dret, com ho és també la de la Sala Penal en acceptar-la i confirmar-la. Per consegüent, aquest recurs d'empara presenta una falta manifesta de contingut constitucional i ha de ser inadmès a tràmit.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2023-22-RE interposat per la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça contra l'aute del 30 de gener del 2023, dictat pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 17 de març del mateix any, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.
2. Notificar aquest aute a la representació processal de la recurrent, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.
3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 18 de maig del 2023.

Jean-Yves Caillet
President

Joan Manel Abril Campoy
Vicepresident

Dominique Rousseau
Magistrat

Josep-D. Guàrdia Canela
Magistrat